

ارزیابی انقلاب امام حسین (ع)

مؤلف: محمد مهدی شمس الدین

مترجم: مهدی پیشوایی

ناشر: بهار دله

صفحه آرا: حسین نرگسی

چاپ: آسمان

نوبت چاپ: اول/۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۰/۰۰۰ تومان

www.baharnashr.ir

مرکز پخش: قم

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۱۳۶۲

همراه: ۰۹۱۲۷۵۳۲۰۴۱

سرشناسه: شمس الدین، محمد مهدی، ۱۳۹۱-۲۰۰۱ م.
عنوان قراردادی: ثوره الحسین: ظروفها الاجتماعی و آثارها الانسانیة. فارسی
عنوان و نام پدیدآور: ارزیابی انقلاب امام حسین علیه السلام/مؤلف محمد مهدی
شمس الدین؛ مترجم مهدی پیشوایی.
مشخصات نشر: قم: بهار دله، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۲۳۲ ص.
شابک: ۵-۵۴-۶۹۸۷-۶۰۰-۹۷۸.
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتاب حاضر در سال های قبل تحت عناوین "ارزیابی انقلاب امام حسین (ع)"
و "زمینه های اجتماعی و رهاوردهای انسانی قیام امام حسین (ع)" نیز منتشر شده است.
عنوان دیگر: ارزیابی انقلاب امام حسین (ع).
موضوع: حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۶۱-۴۰ ق.
موضوع: واقعه کربلا، ۶۱ ق.
موضوع: واقعه کربلا، ۶۱ ق -- علل
موضوع: واقعه کربلا، ۶۱ ق -- تاثیر
شناسه افزوده: پیشوایی، مهدی، ۱۳۲۴ - مترجم
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۹۰۴۱ ۷۷۷/۵ BP۴۱/۵
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۳۴
شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۶۴۷۲۰

فهرست

مقدمه مترجم	۹
مقدمه مؤلف	۱۲
بخش اول: شرایط سیاسی و اجتماعی	
سرچشمه انحراف	۱۸
۱. منطق سقیفه	۱۹
۲. روش عمر در تقسیم بیت المال	۲۱
۳. مسئله شورا	۲۳
سیاست مالی و اداری عثمان	۲۷
آغاز ثروت اندوزی	۲۷
ثروت های کلان	۲۸
دو قطب ثروت و فقر	۲۹
تسلط بنی امیه	۲۹
عناصر فاسد	۳۰
خشم و انزجار عمومی	۳۲
عکس العمل عثمان در برابر مخالفان	۳۳
تبعید و شکنجه حق گویان	۳۳
فرصت طلبان	۳۵
الغای محدودیت	۳۵

۳۷	آثار شوم سیاست عثمان.....
۳۷	آریستوکراسی دینی!.....
۳۸	جنبش عمومی.....
۳۹	نتیجه معکوس.....
۴۰	برنامه علی علیه السلام درباره خلافت بعد از عثمان.....
۴۰	شایسته ترین فرد.....
۴۱	نقش علی علیه السلام در حیات اجتماعی.....
۴۲	ضرورت یک اقدام انقلابی.....
۴۴	اصلاحاتی که امیر مؤمنان علیه السلام به عمل آورد.....
۴۴	استانداران جدید.....
۴۵	تضمین حقوق مساوی.....
۴۶	سیاست عادلانه اقتصادی.....
۴۸	استرداد تیول‌ها.....
۴۸	کارشکنی‌های ثروتمندان الوده.....
۵۰	غائله جمل.....
۵۰	سیاست‌های شیطانی معاویه.....
۵۱	خاطره شکوهمند حکومت علی علیه السلام.....
۵۳	معاویه و سیاست تهدید و گرسنگی.....
۵۳	یورش‌های خونین.....
۵۵	پس از شهادت علی علیه السلام.....
۵۵	اوج فشار و اختناق.....
۵۶	وضع عراق.....
۵۷	کشتارهای بی رحمانه.....
۵۸	ماهیت حکومت معاویه.....
۵۹	سیاست اقتصادی معاویه.....
۶۱	فشار اقتصادی بر شیعیان.....
۶۱	بهره‌کشی‌های کمرشکن.....
۶۳	فشار اقتصادی در عراق.....
۶۳	آثار شوم سیاست معاویه در عراق.....

۶۵	احیای تمایلات قبیله‌ای و نژادی
۶۶	مبارزهٔ امیر مؤمنان با احیای تبعیض‌های نژادی
۶۷	تحریک تعصب قبیله‌ای از سوی معاویه
۶۸	نمونهٔ دیگر از دسیسه‌های معاویه
۷۰	ایجاد اختلاف در میان مخالفان
۷۱	سوءاستفاده از نفوذ شاعران
۷۲	ایجاد اختلاف در میان قبائل
۷۴	روش نمایندگان معاویه
۷۵	شگردهای زیاد بن ابیه
۷۶	جعل احادیث به نفع قبایل
۷۷	انحراف از راه مبارزه
۷۸	تحریک تعصب نژادی میان عرب و عجم
۷۹	تحقیر موالی
۸۱	تخدیر افکار عمومی به نام دین
۸۱	حدیث سازان!
۸۲	بخش نامهٔ معاویه
۸۴	مزدوران معاویه
۸۶	انواع احادیث مجعول
۸۷	فرقهٔ مُرَجَّئَه در خدمت معاویه
۸۹	فقه‌های درباری
۹۱	ترویج جبری‌گری
۹۳	بهره‌برداری از اشعار تخدیری
۹۶	آثار مرگبار سیاست معاویه
۹۷	دو شخصیتی‌ها
۹۸	مسخ شخصیت

بخش دوم: انگیزه‌های انقلاب

۱۰۲	روش امام حسین علیه السلام در برابر سیاست بنی‌امیه
۱۰۳	کوشش‌های بی‌ثمر بنی‌امیه
۱۰۵	چرا امام حسین علیه السلام در زمان معاویه قیام نکرد؟

۱۰۸	عواملی که امام حسن (ع) را وادار به صلح با معاویه کرد
۱۰۸	سستی عراقیان در جنگ با معاویه
۱۰۹	سپاهی ناهماهنگ
۱۱۰	بهترین راه
۱۱۲	افشای ماهیت حکومت معاویه
۱۱۳	آغاز بیداری
۱۱۵	آماده‌سازی افکار برای انقلاب
۱۱۷	دیدگاه حسین بن علی (ع)
۱۱۷	انعکاس حوادث در شهر مدینه
۱۱۹	نفوذ و شخصیت معاویه
۱۱۹	روش معاویه در برابر رقبای سیاسی
۱۲۱	ژست دینی معاویه
۱۲۴	پیمان صلح
۱۲۵	صبر و انتظار
۱۲۶	بهره‌برداری معاویه از پیمان صلح
۱۲۷	ضرورت زمینه‌سازی برای انقلاب
۱۲۸	یزید چگونه آدمی بود؟
۱۳۰	عکس‌العمل امام حسین (ع) در برابر ولیعهدی یزید
۱۳۲	عکس‌العمل امام حسین (ع) در برابر بیعت یزید
۱۳۲	تلاش یزید برای اخذ بیعت
۱۳۳	راز مخالفت امام حسین (ع) با حکومت یزید
۱۳۴	حسین (ع) شخصیت محبوب جامعه
۱۳۶	رسالت تاریخی حسین (ع)
۱۳۷	انگیزه‌های انقلاب از نظر امام حسین (ع)
۱۳۷	اصلاح وضع پریشان امت
۱۳۸	قیام بر ضد زمامدار ستمگر
۱۴۰	کارنامه سیاه عراقیان
۱۴۵	انگیزه‌های انقلاب امام حسین (ع) از منظر افکار عمومی
۱۴۶	تهدید و گرسنگی

۱۴۸	انگیزه‌های انقلاب از نظر خود انقلابیون
	بخش سوم: آثار انقلاب امام حسین (ع) در حیات جامعه اسلامی
۱۵۲	ارزیابی پیروزی و یا شکست انقلاب حسین (ع)
۱۵۲	سؤال‌هایی پیرامون انقلاب حسین (ع)
۱۵۴	پیشنهاد خیرخواهان
۱۵۶	نمونه فداکاری و هدفداری
۱۶۱	قطع نفوذ دینی امویان
۱۶۱	شبکه‌های مزورانه
۱۶۲	تزویرهای دینی امویان
۱۶۳	موضع و پایگاه خوارج
۱۶۵	رسوایی بنی امیه
۱۶۷	تحریف تاریخ
۱۶۸	سخنان افشاگرانه حسین (ع)
۱۷۰	یک داوری نادرست
۱۷۳	احساس گناه
۱۷۴	عکس‌العمل‌های عاطفی
۱۷۴	سخنرانی‌های بازماندگان حسین (ع)
۱۷۸	سیستم اخلاقی جدید
۱۷۹	هدف اخلاقی انقلاب
۱۷۹	رهبران آزمند و آسایش طلب
۱۸۰	زاهد نمایان
۱۸۱	بر سر دو راهی
۱۸۲	مکتب انسان‌ساز
۱۸۵	زندگی ذلت‌بار مردم
۱۸۶	حماسه‌آفرینان
۱۹۰	نقش زنان در فاجعه کربلا
۱۹۳	سرآغاز انقلاب‌های آزادی‌بخش
۱۹۴	بیداری روح مبارزه
۱۹۵	عواقب سستی و افسردگی روح مبارزه در ملت

۱۹۶	پایان دوران سکوت و تسلیم
۱۹۸	انقلاب توأبین
۲۰۰	عملیات توأبین
۲۰۰	انگیزه توأبین
۲۰۱	نیروهای توأبین
۲۰۳	انقلاب مدینه
۲۰۴	سفر نمایندگان اهل مدینه به شام
۲۰۵	قیام عبدالله بن زبیر در مکه
۲۰۶	قیام مختار ثقفی
۲۰۶	راز شکست ابن زبیر
۲۰۷	یک حرکت اصلاحی
۲۰۹	انقلاب مُطَرَف بن مُغَبَّه
۲۱۱	انقلاب عبدالرحمن بن اشعث
۲۱۲	آغاز انقلاب
۲۱۳	گرایش مردم به انقلاب
۲۱۴	فرجام انقلاب
۲۱۵	انقلاب زید بن علی بن حسین علیه السلام
۲۱۷	انقلاب ابی السرایا
۲۱۹	از بیداری روح انقلابی چه نفعی عاید مسلمانان شد؟
۲۲۱	اگر انقلاب حسین علیه السلام رخ نمی داد؟
۲۲۲	نقش تاریخ در حیات ملت ها
۲۲۲	روش مورخان قدیم
۲۲۳	تغذیه فکری از تاریخ اسلام
۲۲۴	ضرورت تغییر روش تاریخ نگاری
۲۲۴	تاریخ جاودانه انقلاب حسین علیه السلام
۲۲۶	منابع
۲۲۸	نمایه

مقدمه مترجم

همان طوری که هر پدیده مادی، زائیده علل و عواملی است که دست به دست هم داده آن را پدید می آورند، هر حادثه ای هم که در جهان اتفاق می افتد، بدون علت نیست. این مسئله؛ چه در حوادث کوچک روزمره، و چه در رویدادهای مهم جهان، صادق است.

تحولات و حوادث مهم اجتماعی نیز همین طور است. هر یک از انقلاب ها، قیام ها، نهضت ها، جنبش های ملی و مذهبی از یک سلسله عوامل و انگیزه های اجتماعی و سیاسی و دینی سرچشمه می گیرد که در بنیاد اجتماع نهفته است؛ از این رو تحقیق و بررسی درباره چنین حوادثی، بدون توجه به ریشه های آن ها منطقی نیست. از طرف دیگر، حوادث تاریخی مثل حلقه های زنجیر به هم پیوسته است و اگر این حلقه ها را مجزا از هم، مورد بحث قرار دهیم به نتیجه مطلوب نمی رسیم.

اگر مبدأ انقلاب امام حسین علیه السلام را سال ۶۰ یا ۶۱ هجری قمری بگیریم، سخت اشتباه کرده ایم. مبدأ انقلاب امام حسین علیه السلام سال ۶۰ هجری نبود؛ بلکه سال های پس از وفات پیامبر صلی الله علیه و آله بود.

شواهد متعددی نشان می دهد که انقلاب امام حسین علیه السلام پیامد حوادثی بود که پس از رحلت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله تکوین یافت و منجر به انحراف حکومت اسلامی از محور اصلی خود گردید. روی کار آمدن عثمان که اصول حکومت و زمامداری

اسلامی و عدالت اجتماعی را زیر پا گذاشت و جامعه اسلامی را با وضع بحرانی و خطرناکی روبه‌رو ساخت، دسیسه‌های معاویه برای رسیدن به حکومت، استحکام پایه‌های حکومت آینده معاویه با موافقت عملی خلفای وقت، به قدرت رسیدن معاویه در شام، و در نهایت، ماجرای ولیعهدی یزید، همه، امتداد تسلسل حوادث پس از وفات پیامبر ﷺ و ریشه‌های انقلاب امام حسین ﷺ، به شمار می‌روند. از این رو می‌توان گفت که انقلاب خونین امام حسین ﷺ حلقه‌ای از زنجیر حوادث بود که یک سر آن به فاجعه کربلا و سر دیگر آن به ماجرای «سقیفه» منتهی می‌شد و این حلقه در کربلا نیز خاتمه نیافت؛ بلکه سرچشمه انقلاب‌ها و قیام‌های خونین دیگری گردید. کتابی که اینک ترجمه آن از نظر خوانندگان محترم می‌گذرد، انقلاب امام حسین ﷺ را از این دیدگاه بررسی می‌کند و لذا مباحث کتاب از «منطق سقیفه» و «روش عمر در تقسیم بیت‌العمالی» و «مسئله شوری» شروع می‌شود.

مؤلف عالی قدر و محقق کتاب با تحقیقات و مطالعات وسیع و دامنه‌دار خود، انقلاب امام حسین ﷺ را از جوانب مختلف و به نحوی سابقه‌ای مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. انقلاب امام حسین ﷺ از کجا سرچشمه گرفت؟ در چه جوی از شرایط اجتماعی و فردی صورت گرفت؟ چرا امام حسن ﷺ صلح کرد و امام حسین ﷺ جنگ؟ چرا امام حسین ﷺ در زمان معاویه قیام نکرد! و اگر قیام می‌کرد چه می‌شد؟ و احياناً معاویه چه عکس‌العملی از خود نشان می‌داد؟ روش امام حسین ﷺ پس از صلح امام حسن ﷺ و در زمان حیات معاویه چگونه بود؟ آیا امام حسین ﷺ می‌دانست کشته می‌شود؟ و اگر می‌دانست، چرا اقدام به چنین کار خطرناکی کرد؟ و بالاخره چه نتایجی از قیام امام حسین ﷺ نصیب جامعه اسلامی شد؟ همه این‌ها از مباحث جالبی است که در کتاب حاضر مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. این کتاب دارای سه بخش بزرگ است که به ترتیب عبارت‌اند از:

۱. شرایط سیاسی و اجتماعی انقلاب.

۲. موجبات و انگیزه‌های انقلاب.

۳. آثار و نتایج انقلاب امام حسین ﷺ در حیات جامعه اسلامی.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم از زحمات و همکاری‌های بی‌دریغ و ارزنده برادر

گرامی مؤلف کتاب، دانشمند محترم جناب آقای «عبدالامیر شمس الدین» که در ترجمه این کتاب از هر گونه بذل مساعی فروگذار نکردند، سپاس گزاری نمایم. امید است این کتاب برای همه کسانی که می خواهند انقلاب عظیم امام حسین علیه السلام را از نگاه و منظری تازه و علمی مورد مطالعه قرار دهند، مفید واقع شود.

مهدی پیشوایی

www.ketab.ir